

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2241414
Steller: G. Gruis
Datum commissie: 9 oktober 2025
Datum raadsvergadering: 28 oktober 2025

Team: SO
Teammanager: Tom Plat
Portefeuillehouder: A. Helling
E-mail: g.gruis@hoorn.nl

Onderwerp

Evaluatie Lokaal Ondernemersfonds Hoorn

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Evaluatie Lokaal Ondernemersfonds Hoorn, CLOK
2	Overzicht financieringsmodellen en hun effecten
3	
4	
5	

De raad besluit

1. Kennis te nemen van de evaluatie van het Lokaal Ondernemersfonds Hoorn en daarbij:
 - over te nemen aanbevelingen: verbetering van governance, communicatie, ad-hoc ruimte, uitvoeringsovereenkomst, financiële buffers;
 - niet over te nemen aanbevelingen: invoering Veldhovens model, Leids model of gemeentebrede BIZ
2. In te stemmen met het voortzetten van het huidige model ondernemersfonds op basis van reclamebelasting.
3. Het college opdracht te geven de uitvoeringsovereenkomst aan te passen en af te sluiten voor onbepaalde tijd, inclusief afspraken over governance, communicatie, betrokkenheid, flexibiliteit én een jaarlijkse beoordeling van de afspraken met terugkoppeling aan de raad via een raadsbrief.

Samenvatting

Het Lokaal Ondernemersfonds (LOF) bestaat sinds 2009 en wordt gefinancierd via de reclamebelasting. Na evaluatie in 2025 blijkt dat ondernemers en gemeente het fonds waarderen, maar dat verbeteringen nodig zijn in governance, communicatie, transparantie en flexibiliteit. Ook is er behoefte aan financiële buffers.

De raad wordt gevraagd het huidige model voort te zetten en te verbeteren. Andere modellen zoals het Veldhovens of Leids model of een gemeentebrede BIZ zijn op dit moment niet haalbaar.

Voorstel is om de uitvoeringsovereenkomst voor onbepaalde tijd vast te stellen, maar wel met de mogelijkheid om de overeenkomst te herzien of te beëindigen als daar aanleiding toe is. Bijvoorbeeld als afspraken niet worden nagekomen of als er nieuwe ontwikkelingen zijn. Op die manier is er rust en continuïteit, maar kan ook ingespeeld worden op ontwikkelingen.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

De uitvoeringsovereenkomst voor het Lokaal Ondernemersfonds Hoorn (LOF) loopt eind 2025 af. Conform afspraak is het fonds in 2025 geëvalueerd. CLOK heeft de evaluatie uitgevoerd. Naast het beoordelen van het huidige model, is CLOK ook gevraagd om andere financieringsmodellen voor ondernemersfondsen te verkennen.

Belang

Het LOF is een belangrijk instrument voor de economische ontwikkeling van Hoorn. Ondernemers betalen gezamenlijk via reclamebelasting voor collectieve voorzieningen zoals parkmanagement, promotie, sfeerverlichting en evenementen. Het fonds draagt bij aan samenwerking, veiligheid, aantrekkelijkheid en de economische vitaliteit van winkelgebieden en bedrijventerreinen. Zonder het LOF staat dit onder druk. Een sterk organiserend vermogen draagt bij aan de vitaliteit van de stad, een goed ondernemersklimaat en economische groei. Tegelijk is het belangrijk om het fonds toekomstbestendig te maken.

Centrale vraag

Hoe wil de raad het Ondernemersfonds Hoorn de komende jaren voortzetten en verbeteren?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

Een ondernemersfonds maakt het mogelijk dat ondernemers samen investeren in plannen en initiatieven die goed zijn voor de stad op basis van het principe van voor en door ondernemers. Het gaat om activiteiten die de economie en leefbaarheid verbeteren én zorgen voor meer samenwerking tussen ondernemers.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Dit voorstel heeft geen directe relatie met de duurzaamheidsambitie van Hoorn. Het ondernemersfonds richt zich nu vooral op samenwerking en gezamenlijke activiteiten van ondernemers. In de toekomst kan het fonds wél een rol spelen bij duurzame initiatieven, bijvoorbeeld vergroening van winkelstraten, energiezuinige verlichting of circulaire projecten op bedrijventerreinen.

4. Kaders

Uitvoeringsovereenkomst ondernemersfonds 2022–2025

Dit besluit regelt de huidige vorm van het ondernemersfonds en loopt af op 31 december 2025. In de verordening staat dat medio 2025 door de partijen wordt besloten of de overeenkomst wordt verlengd op basis van een evaluatie.

Algemene subsidieverordening gemeente Hoorn 2023

De ASV biedt het juridisch kader voor het verstrekken van subsidies door de gemeente Hoorn. Het Lokaal Ondernemersfonds wordt op dit moment juridisch gefinancierd als subsidie op basis van deze verordening. De ASV is daarmee bepalend voor onder andere de aanvraagprocedure, verantwoordingsplicht en de subsidievaststelling.

Verordening Reclamebelasting

De verordening reclamebelasting is het publiekrechtelijke heffingsinstrument. Met de opbrengsten wordt het ondernemersfonds gevoed. In de verordening wordt onder meer de hoogte van de heffing en het heffingsgebied bepaald. De raad stelt in principe jaarlijks alle belastingverordeningen in één keer vast.

5. Argumenten

Waarom geadviseerd wordt het huidige model voort te zetten?

Het ondernemersfonds op basis van reclamebelasting werkt al meer dan vijftien jaar goed in Hoorn. Het systeem is bekend, uitvoerbaar, juridisch houdbaar en heeft draagvlak bij ondernemersverenigingen. Niet iedere ondernemer is blij met het systeem en ondernemers zonder reclame-uitingen zouden bestempeld kunnen worden als free-riders. Maar uit de evaluatie blijkt dat ondernemers over het algemeen de waarde van het fonds erkennen en het willen behouden. Zij vragen wel om verbeteringen. Andere modellen zijn onderzocht, maar deze hebben elk ook een keerzijde. Alles overziend is het advies het huidige model, mét verbeteringen, voort te zetten.

Verbeteringen zijn direct mogelijk binnen het huidige model

De evaluatie laat zien dat verbeteringen direct kunnen worden doorgevoerd. Dit gaat vooral om:

1. **Governance en verslaglegging:** duidelijke afspraken en naleving van termijnen met betrekking tot subsidieverlening, betere rolverdeling bestuur.
2. **Communicatie en transparantie:** zichtbaarder, toegankelijker en begrijpelijker communiceren, o.a. via openbare documenten en media.
3. **Flexibiliteit:** ruimte voor ad-hoc-initiatieven en toestaan van bestemmingsreserves.
4. **Uitvoeringsovereenkomst:** aanpassen met de verbeterpunten.
5. **Financiële buffers:** afspraken over reserveringen en niet-geoormerkt sparen.

Met deze verbeteringen blijft het fonds toekomstbestendig en behouden ondernemers zekerheid en continuïteit.

De verbeteringen worden vastgelegd in een aangepaste uitvoeringsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Daarbij wordt ook afgesproken dat jaarlijks wordt beoordeeld of de gemaakte afspraken zijn nagekomen. De uitkomst hiervan wordt in een raadsbrief met de raad gedeeld.

Waarom wordt niet geadviseerd een ander model in te voeren?

Er zijn drie alternatieve modellen onderzocht: het Veldhovens model, het Leids model en de BIZ. Los van de inhoudelijke afweging geldt voor alle modellen dat een overstap minimaal twee jaar voorbereiding vraagt, inclusief aanpassing van systemen, juridische procedures en intensieve communicatie met ondernemers en instellingen.

Veldhovens model

Het Veldhovens model baseert de reclamebelasting op de WOZ-waarde van het pand, in plaats van op het aantal vierkante centimeters reclame. Omdat de inning minder arbeidsintensief is, verlaagt het de perceptiekosten van de gemeente.

Een nadeel is dat kleine bedrijven die gevestigd zijn in een relatief duur pand, zoals een bedrijfsverzamelgebouw met dit systeem vaak ongunstig uitkomen. De WOZ-waarde van het pand ligt relatief hoog en wordt niet evenredig verdeeld naar het werkelijke gebruik, waardoor de bijdrage van de ondernemer onevenredig zwaar kan zijn.

We adviseren dit model niet in te voeren omdat het onvoldoende verbreding van de financieringsbasis biedt en kan leiden tot scheve lastenverdeling. Bovendien vereist deze overstap veel voorbereidingstijd en afhandeling van bezwaren, wat de besparing in uitvoeringskosten grotendeels teniet doet.

Leids model

Dit is een breed systeem waarbij feitelijk de OZB wordt verhoogd en taken worden uitgevoerd via een aparte stichting. Het biedt mogelijkheden om een breed pakket aan stadsbrede en toekomstgerichte projecten en taken bij een aparte stichting onder te brengen.

We adviseren dit model niet in te voeren omdat het een totaal ander systeem met een andere basis is. Niet "voor en door ondernemers" is de basis van dit model, maar alles wat de stichting ziet als gezamenlijk belang kan gefinancierd worden en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen mee. Dit vraagt dus een fundamentele herziening. Alle niet-woningen, inclusief verenigingen, ziekenhuis en gemeentepanden, moeten bijdragen en het is niet toegestaan daar enige vorm van compensatie (bijvoorbeeld in de vorm van subsidie) op toe te passen. Bovendien leidt het tot het op afstand zetten van activiteiten, die je als gemeente ook zelf zou kunnen (laten) uitvoeren.

BIZ-model

Een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) is een specifiek afgebakend gebied op een bedrijventerrein of in een winkelgebied waar ondernemers gezamenlijk investeren in de kwaliteit en/of promotie van hun omgeving. Dit gaat op basis van draagvlak. Het werkt goed in kleine gebieden en kan eigenaarschap versterken.

We adviseren dit model niet gemeente breed in te voeren omdat voor elk gebied een aparte BIZ nodig is met complexe procedures en hoge kosten. De looptijd is beperkt tot vijf jaar en het btw-voordeel vervalt. Het risico op versnippering en ongelijkheid is groot, waardoor dit geen haalbaar alternatief is voor het huidige systeem van reclamebelasting.

Een BIZ kan wel aanvullend zijn. Bijvoorbeeld een BIZ voor vastgoedeigenaren in de binnenstad als aanvulling op het bestaande fonds.

Zie **bijlage (2)** voor nadere toelichting van de modellen met voor en nadelen per model.

Afwijken van het advies van CLOK

CLOK adviseert om het huidige model tijdelijk te verlengen en in de tussentijd toe te werken naar een ondernemersfonds volgens het Leids model.

Zoals hiervoor aangegeven, wijkt voorliggend voorstel af van dit advies. Met de invoering van het Leids model worden namelijk de volgende gevolgen voorzien:

- Het leidt tot een brede discussie over wát er gedaan moet worden met het geld dat door een veel grotere groep dan reclame-voerende ondernemers bijeen gebracht wordt;

- Het raakt in belangrijke mate ook organisaties, instellingen en verenigingen waarvoor de gemeenteraad een ook een bezuinigingsopdracht heeft geformuleerd;
- Er moet een grote groep mee kunnen denken over het gezamenlijk belang van de bestedingen en dat vraagt een gedreven stichtingsbestuur, met stevige governance en een groot vertrouwen van de politiek. Die randvoorwaarden zijn op dit moment onvoldoende aanwezig.
- Om dit traject in goede banen te leiden, is een intensief traject met veel ambtelijke capaciteit nodig. Dit vraagt een investering van minimaal € 200.000,-.

In het rapport zijn dergelijke overwegingen niet meegenomen. Uit de enquête en gesprekken van CLOK blijkt bovendien dat de meerderheid van de ondernemers het huidige fonds wil behouden, mits er verbeteringen worden doorgevoerd. Er is daarnaast geen breed uitgesproken wens om over te stappen op een fundamenteel ander model.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

Voor de evaluatie van het Lokaal Ondernemersfonds heeft CLOK een enquête gehouden onder 750 ondernemers in Hoorn. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met ondernemers, vertegenwoordigers van ondernemersverenigingen, vastgoedpartijen en de gemeentelijke organisatie.

Uit de enquête en gesprekken blijkt dat er brede steun is voor voortzetting van het fonds. Ondernemers waarderen de gezamenlijke financiering van activiteiten en de resultaten die hiermee zijn bereikt. Tegelijkertijd geven zij duidelijk aan dat het fonds beter kan functioneren. Zij vragen vooral om meer transparantie, duidelijke afspraken en betere communicatie.

Deze wensen zijn verwerkt in de aanbevelingen van CLOK en vormen de basis voor de voorgestelde verbeteringen in de uitvoeringsovereenkomst vanaf 2026.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat, omdat er geen intensief traject hoeft te worden opgestart voor het invoeren van een ander systeem. De kosten van het fonds en de perceptiekosten worden gedekt uit de opbrengst van de reclamebelasting.

De perceptiekosten voor de uitvoering van de reclamebelasting bedragen momenteel circa € 65.000 per jaar. Een realistische doorrekening laat echter zien dat dit bedrag in werkelijkheid dichterbij € 100.000 per jaar ligt, exclusief jaarlijkse indexatie. Dit verschil komt doordat de werkelijke inzet voor heffing, inning en afhandeling van bezwaren hoger is dan in de huidige raming is opgenomen. Het is belangrijk dat de perceptiekosten structureel correct in beeld zijn en worden meegenomen bij de jaarlijkse vaststelling van de reclamebelasting.

Er is structureel een bedrag van € 831.000 begroot voor het ondernemersfonds. Jaarlijks wordt dit bijgesteld aan de hand van de hoeveelheid reclamebelasting die wordt geïnd. En deze belasting komt dan via een subsidie weer ten gunste van de ondernemers van Hoorn.

8. Communicatie

Na besluitvorming door de raad worden de betrokken partijen geïnformeerd. De communicatie richt zich op de voortzetting van het fonds, de geplande verbeteringen en het proces rond de aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst. Dit gebeurt via een gezamenlijke nieuwsbrief, de gemeentelijke website en direct contact met het bestuur van LOF. Ook wordt het raadsbesluit toegelicht tijdens een overleg met het fondsbestuur en in lopende participatiegesprekken over de toekomst van het fonds.

9. Realisatie

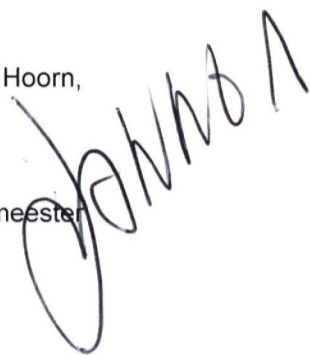
De uitvoeringsovereenkomst wordt opgesteld voor onbepaalde tijd. De verbeterpunten worden in het najaar van 2025 samen met LOF vertaald in werkafspraken. Jaarlijks volgt daarna een beoordeling van de uitvoering van de afspraken. De raad ontvangt de uitkomst in de vorm van een raadsbrief. Omdat de overeenkomst voor onbepaalde tijd geldt, wordt een bepaling opgenomen dat de overeenkomst kan worden aangepast of beëindigd als daar aanleiding voor is, bijvoorbeeld bij een andere keuze van financieringsmodel of wanneer de afspraken structureel niet worden nagekomen.

Hoorn, 16-09-2025

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester